

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' בשלח ט' שבט תשע"א

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 574

פנינים יקרים

ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים וכו' (יג, יז) פירושו שלא נהג עמם כדרך כל הארץ, היאך דרך כל הארץ? מי שהוא קונה עבדים קונה אותם על מנת מרחיצין אותו וסכין אותו ומלבישין אותו וטוענין אותו ומאירין לפניו. אבל הקב"ה לא עשה כן לישראל, אלא שהיה מרחיצין שנאמר וארחצך במים (יהושע טו) וסך אותם שנאמר ואסוכך בשמן והלבישם שנאמר ואלבישך רקמה, ונשאם שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ומאיר לפניהם שנאמר וה' הולך לפניהם יומם לכך נאמר ולא נחם אלקים דרך ארץ וכו'. (שמו"ר ב)

ולא נחם אלקים דרך ארץ... (יג, יז) השי"ת לא נחם באופן טבעי כדרכו של עולם שהרי נהוג בעולם כי מים יורדים מן השמים ולחם עולה מן הארץ ואילו עם בני ישראל נהג השי"ת להיפך לחם הוריד מן השמים ומים העלה להם מן האדמה.

ולא נחם אלקים - בראותם מלחמה וישבו מצרימה (יג, יז) פירושו מה שנאמר פן ינחם העם בראותם מלחמה היינו מלחמת היצר, ובאמת מלחמת היצר ומלחמת עכו"ם הם מענין אחד ותלוי זה בזה, שהתגברות העכו"ם הוא על ידי קטרוג שיש צד התגברות היצר הרע. וזהו ולא נחם אלקים ישר לארץ כנען אלא ויסב אלקים דרך המדבר ים סוף שיאכלו מן וישתו מי באר והתורה נבללת בגופן ונאכלין בקדושה כאכילת תרומה ומאכלי קודש ואז יוכלו לעמוד במלחמה נגד היצר הרע. (אמרות טהורות ע"פ רבי בונם מפשיסחא)

ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא (יג, יז) מן השמים רצו שיוכלו בני ישראל אי פעם לעבור דרכים שאינן כה חלקות וישרות שיוכלו למצוא עצה לעצמם להחזיק מעמד בתקופות אחרות אפילו אשר הדרך משובשת עקלקלה ורחוקה.

וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים (יג, יח) פרש"י אין חמושים אלא מזוינים, נשאלת השאלה אם בני ישראל יצאו מזוינים ממצרים מדוע כשחיל מצרים רדפו אחריהם עשה הקב"ה גם גדול שלא כדרך הטבע לקרוע להם את הים הרי היו יכולים להלחם עם מצרים בדרך טבעית? אבל באמת מדרך המוסר איננו נכון שישאל בעצמם יעמדו נגד מצרים ללחום נגדם בחרב שבידם כי אכסניה היו להם וכפי שנצוינו בתורתנו לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו. מכאן אנו למידין מה גודל הערך של הכרת הטוב אף אם הוא רשע...

וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים (יג, יח) פרש"י אין חמושים אלא מזוינים. דברי רש"י צ"ב דלא מצאנו שבני ישראל צרכו כלי זין הרי נאמר ויצעקו בני ישראל אל ה'. אלא הכוונה לחרבי וקשתי הנאמר בפרשת ויחי (מח, כב) ותרגמו בצלותי ובבעותי היינו התפללות והבקשות שאלו הם כלי זינו של יהודי ובגשק הזה הזדיינו במצרים.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו (יג, יט) משה רבינו לקח את עצמותיו של יוסף, כמש"כ יוסף הוא המשביר, ויכלכל יוסף וכו' כך משה רבינו נטל על עצמו לנהוג בסבלנות ולגמול להם אך טוב - ספר הדרוש - האדמו"ר ר' מנחם מנדל מקוסוב הוסיף שמשא לקח מצוות לדאוג לצרכים הגשמיים ובוזה שיתף עצמו עם בחינת יוסף.

דבר אל בני ישראל וישבו ויחזו לפני פי החירות (יד, ב) דרשו חז"ל שאז לא הלך כלל עמוד הענן מפני שרצו מן השמים שישאל יעברו מצבים של הסתר פנים על מנת שיעשו מעשיהם בדרך אמונה. ואמנם רש"י מדייק ממש"כ ויעשו כן (יד, ד) להגיד שבחן ששמעו לקול משה ואמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם אף שבהגיון היה להם לברוח והם לא עשו כן.

(מתיך אמרי אמת)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שחת הרא"ש ז"ע"א ז' ניסן תשל"ה ה'אבא ל'צפ"ס ע"א.א.

בשבילי, זה רק בשביל הגדולים". לאמיתו של דבר כל אחד יכול להיות כמשה, אבל לא משה. כל אחד בדרגא שלו יכול להגיע לשכל הנעלם מכל רעיון, ולהיות בבחינת "מה אני בורא אף אתה בורא". בדורו של רבי שמעון ובכל הדורות שאחריו זה לא הצליח בגלל ש"הרבה עשו כרבי שמעון ולא עלה בידם", הם רצו להיות רק כמו רבי שמעון, אבל מי שהוא לא רבי שמעון הוא יכול להיות כמו שהוא אבל לא להיות כרבי שמעון, ובגלל שהם רצו להיות בדיוק כמו רבי שמעון לכן לא עלתה בידם. אבל כל אדם בבחינה שלו ובמדריגה שלו, אם הוא חי עם היסוד שלו ומכיר שזו המידה הרעה שלו שהיא תיקון נפשו, ויודע שבדבר הזה הוא לא יכול להתחזק, כמו שדוד המלך אמר "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", ורק ברגע שהרבש"ע - סיבת כל הסיבות - שולח לו סיבה, באותו רגע הוא יכול להתחזק כי אז הוא לא חי עם התכונה שלו שנגדה הוא לא יכול לעמוד. אבל גם אחר שהסיבה הזו פעלה את פעולתה לא חלפה הסכנה, כי רגע אח"כ, כשהבחירה מסתלקת מיד הוא נופל בטבע שלו של גניבה או רציחה. ואז הרבש"ע מעניש אותו. לא על מעשה הגניבה שכנגדו הוא לא יכול להתחזק, רק על הבחירה, שלא בחר בטוב מתי שיכול להתחזק, ברגע של הבחירה שהתכונות הרעות שלו מתו, אז הוא יכל להתחזק, אולם אח"כ הוא מוכרח לחזור לטבע הרע שלו, כמו שנאמר "זרוק חוטרא אאורא אעיקרא קאי". אותו אדם שחי עם היסוד שלו, באותו רגע של הבחירה הוא מוכרח להבחין שיש כח נעלם המקיים אותו, הרי הוא יודע את מצבו, כמו

אם כן, התכלית של האדם היא שיבחין מהו היסוד שלו, ואחר שמכיר את היסוד שלו הוא מבחין שהוא בהסגר, כמו שדוד המלך אמר "הצילני מרודפי כי אמצו ממני" "הוציאה ממסגר נפשי", וכשמבחין שהוא בהסגר הוא צועק: "גועלד", "הצילני". ואחר שצועק "הצילני" ונושע, באותו רגע הוא חי ביסוד נעלם מתוך הכרת היסוד שלו, כי מי הציל אותו? כח נעלם! השכל הנעלם מכל רעיון. באותו רגע הוא חי בטמיר ונעלם, כמו הרבש"ע בעצמו שהוא טמיר ונעלם. בבחינת פה אל פה אדבר בו.

כל אדם יכול להתחזק באותו רגע. הכעסן, הגנב, השודד. אם הוא רק רוצה להתחזק הוא יכול להתחזק. כי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ובהכרח הוא שולח לו סיבה להחליש את הרע, אז הוא מבחין שהמידה הרעה כבר לא בוערת בו. וכאשר הוא מקבל את כח הבחירה הוא מבחין שיש בו כח המחיה אותו, כי מאחר שהוא חי במידה הרעה שלו ומכיר בה, הוא מתבונן איך הצליח להתחזק? הוא מוכרח לראות שיש כח נעלם המקיים אותו, והוא מתחיל להאמין. באותו רגע אף אחד לא יכול לקחת ממנו את האמונה ולומר שאין בו כח הנעלם מכל, שהוא בעל הכרם שלו.

ו

כל אחד יכול להגיע לזה. רק שכולם מבקשים להשליך מעליהם הכל ולהיות פורקי עול, לכן הם אומרים שמדריגות אלו נועדו למשה רבינו ולדוד המלך או רבי עקיבא, אבל אנו לא יכולים להגיע לכאלו דברים נעלים.

אך הם אומרים כך רק משום ש"עבדא בהפקירא נחא ליה". הוא לא רוצה עבודה ולא רוצה עבדות לכן הוא אומר "זה לא

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

ולא יזדקקו לבחינת "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק", אבל בעולם השפל הזה, שהוא עולם העשיה ועולם העבודה - צריכים לחיזוק.

ז

אולם אם לעתיד לבוא נקבל נהמא דכיסופא מאד לא נרגיש טוב אז. כי מי שלא עבד על עצמו ("אויס גיארבעט") בעולם העשיה שיהיה לו במה לחיות בעולם הבא, באהל שלו שהוא הביא איתו מהאי עלמא, הוא יצטרך שם להגיע אל הצדיק שיתן לו חיות, וזה יהיה "נהמא דכיסופא". ולכן כתוב שלעתיד לבוא "כל אחד נכוה מחופתו של חברו", כי כאשר הוא אוכל מהחופה של החבר והוא צריך להגיע אל חברו שיהנה אותו, רע לו מאד בבושה הזו. בכל העולם אין כאלו כאבים מרים כמו הכאב של הבושה שתהיה לאדם כאשר יצטרך לאכול מחופה של חברו.

לכן צריך כל אדם להכין לו את החופה שלו, שלא יצטרך לאכול מחופתו של חברו. ואז הוא יהיה מחובר ומהודק לצדיק - הקב"ה בעצמו שהוא צדיקו של עולם. הצדיק אמת נהיה מציאות הוי' ע"י שבעולם העשיה הוא מגיע לבחינה של הקב"ה, והיינו שהוא מבטל את עצמו לגמרי, והרג את היצה"ר כמו דוד המלך, ואז הוא חי תחת כסותו של הקב"ה. הוא שהיה 'נברא' והגיע לבחינת 'בורא' יש בו מעלה יתירה כביכול יותר מקוב"ה (שהקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה), כי הוא עבד על עצמו ע"י בחירה. ובזה שהשי"ת משפיע לו כח כזה, בזה הוא כביכול מזין את הקב"ה, כי יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק.

המשך יבוא אי"ה

שדוד המלך אמר "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד", ואיך אני יכול להתחזק? אין זה אלא כח הנעלם המקיים אותי.

ועל זה ביקש דוד המלך "זמותי בל יעבור פי", כשאני במדרגות הגבוהות שאין לי את הטבע הרע שלי, אין זה מכח מה שעבדתי על עצמי והגעתי למדרגה גבוהה, אלא בגלל שהרבש"ע ריחם עלי ולקח ממני את הטבע שלי שנגדו אינני יכול להתחזק. ולכן "זמותי" - אם בשעה ששלחת לי את הסיבה אני מגיע לחשוב מחשבות שאני ברום המעלה (זמותי - מלשון מחשבה, כמו "כאשר זמם"), "בל יעבור פי" - תשמור אותי שלא יעברו בפה שלי דיבורים כאלו שאני יכול להתחזק. להיפך, שאני ימשיך להיות כל הזמן בדרגא שלי, ששם הוא תיקון הנפש שלי, ושם אין רק את הקב"ה. כי כאשר האדם יודע שבתכונה שלו הוא לא יכול להתחזק, והוא גם יודע שבתכונה הזו הוא ישאר מיום היולדו עד יום מותו, הוא מבין שמה שמחזיק אותו זה רק הסיבה שסיבת כל הסיבות שולח לו. כמו יוסף הצדיק שהתחזק וברח מפוטיפרע רק ע"י שראה את דמות דיוקנו של אביו.

דוד המלך סבר שדי לו באהבה בלי סיבה המביאה ליראה, הוא לא צריך את "דיוקנו של אביו" כדי להמנע מן החטא, ונכשל. רק בזמן שתהיה תחיית המתים תהיה אהבה בלי יראה, כי לא יהיה אז יצה"ר ולא יזדקקו אז לכח הזה של סיבות ויראה כדי להתחזק כנגדו. אז יהיו "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". כאשר יבוא המשיח ויבנה הבית השלישי ישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו בלי בחינה של בחירה, ממילא לא יצטרכו להתחזק,

המשך פנינים יקרים

דבר אל בני ישראל וישבו לפני פי החירות וכו' (יד, ב) בדרך רמז אמרו לפני שאדם נותן חירות לפיו ישוב ויחנה יתיישב בדעתו ויחשוב על כל דיבור ודיבור. (לפי אוהב ישראל)

והנה מצרים נוסע אחריהם (יד, י) פרש"י בלב אחד כאיש אחד. וצ"ב דאצל בני ישראל פרש"י עה"פ ויחן שם ישראל נגד ההר (ימ, ב) כאיש אחד בלב אחד. ההסבר כי בעצם בני ישראל הם כאיש אחד משורשם וחסר רק שיהיה להם גם רצון אחד ולב אחד. לעומת זאת אומות העולם (ומצרים) הן מפוצלות משורשן ורק לב אחד ורצון אחד להם בכדי להשיג דבר מסוים לזה המה מתאחדים. (אבני נזר מסוכמשוב זצ"ל)

ויצעקו בני ישראל אל ה' (יד, י) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי וכו' (שם טו) בזמן שבני ישראל צועקים אל השי"ת ומביעים עי"כ את אמונתם וקרבתם אליו יתב"ש הרי בכך גופא מעוררים רחמים בשמים במדה כזאת שהשי"ת קורא ואומר: מה תצעק אלי אין לכם צורך בצעקה... (חדושי הרי"ם)

ופרעה הקריב (יד, י) איתא במד"ר ופרעה הקריב את ישראל לתשובה. חבל שפרעה הרשע היה צריך להיות הגורם להקריב את לבותיהם של ישראל לאביהם שבשמים. (האדמו"ר ר. י. מ. ממוגלניצא)

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון (יד, יד) ה' ילחם לכם בזכות ואתם "תחרישון" כ"ד חדושי הרי"ם. הרמ"מ מקוצק אמר הגדולה שבצעקות - השתיקה. (באהלה של תורה)

ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם (יד, יט) הכלל שבני האדם הם בבחינת הולכים והמלאכים בבחינת עומדים, המלאכים נמצאים ברמה יותר גבוהה מבני האדם אך כאשר ישראל זוכים ומתגלה עליהם חסדו יתב"ש הם הולכים ומתעלים ממדרגה למדרגה להיותם יותר גבוהים מהמלאכים, וזהו ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל הלא הם מלאכים. אך וילך מאחריהם כי ישראל התקדמו והמלאכים נשארו כביכול מאחוריהם. (קדושת לוי)

זה א-לי ואנוהו וכו' (טו, ב) איתא במכילתא ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל במראה הנבואה שכן נגלה הקב"ה עליהם וכו' וכל אחד ואחד נתרבק בחכמה ויפקחו עיניהם לראות התגלות עצומות במחזות אלקים עכ"ד צא ולמד שכולם כאחד אפילו עוברים שבמעי אמם אמרו שירה יחד במשקל אחד דברים אחדים כאילו נאמרו מפה אחד לפי שהיתה שורה רוח הקודש בפי כל אחד. ומבשרם חזו התגלות עצומות במחזות אלקים. ובכ"ז נזקקו לאמונה הפשוטה כמש"כ ויאמינו בה' ובמשה עבדו. (נחלי דבש)

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וכו' (טז, ד) כל ענין אמונה תלוי בתחילת האמונה שהיא יראת העונש. ואחר שיהיה זריו ורגילו בעבודה זו, הנה כל ענין האמונה אחת היא עד שמגיע אל שורש האמונה שהיא התורה והחכמה המחיה בעליה. וזהו לא נתנה תורה אלא לאוכלי מן כי באמונה נכלל האמונה והבטחון להיותו מחיה הכל ומושל בכל וכו'. וענין אוכלי המן הוא הבטחון שלא להותיר למחרתו כי מאן דיהיב חי יהיב מזונא וכו'.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר (כ, א) פרש"י מלמד שאמר הקב"ה עשרת הדברים בדיבור אחד מה שאי אפשר לאדם לומר כן ע"ש. הביאור כשעלה ברצונו יתב"ש לברא כל הנבראים ברא את הבריאה בצמצום שכולם בראשון נבראו, אך אי אפשר לאדם לחשב כל זה אלא ע"י הצמצום של האין והאפס פרטים פרטים. נמצא שכל היותר דק אין ואפס מופשט מגביל הוא יותר דבוק בעצמותו יתב"ש בלי שום מלבוש. מאידך בהתגלותם להשגת המוגבלים המה בעצם מלבושים ומסכים המבדילים בין הקודש... (מתוך פרי הארץ)

י"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

